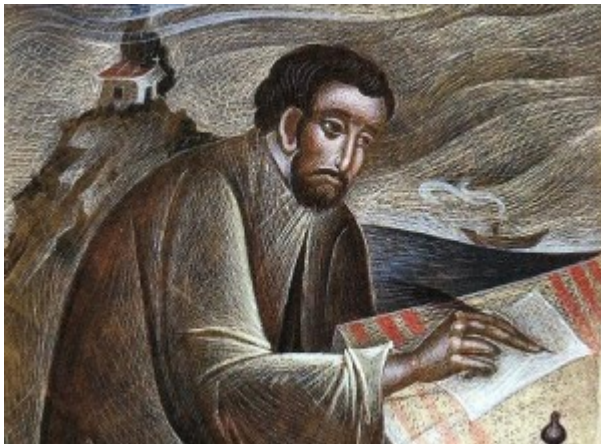

Ποια εκ των δύο

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Λογοτεχνία (ποίηση & πεζογραφία) / Σαν σήμερα για να μην ξεχνιόμαστε... (ιστορικά γεγονότα & Παγκόσμιες ημέρες)

Διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, που πρωτοδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Νέον Άστυ» στις 12 Αυγούστου 1906. Ο «Κοσμοκαλόγερος» των ελληνικών γραμμάτων φιλοσοφεί και αυτοσαρκάζεται...

Διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, που πρωτοδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Νέον Άστυ στις 12 Αυγούστου 1906. Ο «Κοσμοκαλόγερος» των ελληνικών γραμμάτων φιλοσοφεί και αυτοσαρκάζεται...

Τον Ιούνιον ανεχώρησα εις την πατρίδα μου, αποκομίζων την πεποίθησιν ότι τα ισχυρά νικούν πάντοτε εις αυτὸν τον πλάνον κόσμον και τα ωραία, τα νεαρὰ και τα υγιή. Και ὠκτειρα την τύχην της πτωχῆς Ευθυμίας — ούτως εκαλείτο, ναι. Και την μικρὰν ἀδελφὴν της την ἔλεγαν Βάσω. Η Βάσω ἦτο νεαρωτάτη, μόλις 17 ἐτῶν.

Ωραία, δροσερά, και τόσον ροδοκόκκινη εις τα μάγουλα, ώστε ενόμιζέ τις ότι τώρα εξήλθε μόλις απο το βαφείον της κομμωτριάς, καὶ ὅτι το χρώμα δεν είχε στεγνώσει ακόμη επάνω της.

Εν τούτοις, με ὅλον αυτό το ρόδινον κάλλος της, αὐτή ειργάζετο καθημερινῶς εις το εργαστήριον υποδηματοποιού της πολυτελείας, παρά την οδόν Σταδίου. Ἦτο βιοπαλαίστρια, ἐξ ἀπαλῶν ονύχων, ἡ πτωχὴ κόρη.

Ἦσαν θυγατέρες του σπιτονοικοκύρη μου, εις ἓνα δρομίσκον παρὰ το Γεράνι. Καὶ ἡ Ευθυμία δεν ἔπαυε να εργάζεται κατ' οἶκον. Ἀδελφὸν δεν εἶχαν, μόνον μίαν μεγαλυτέραν ἀδελφὴν ὑπανδρον, καὶ τους γονεῖς των. Ὅλοι ἦσαν φίλεργοι. Μόνον ἡ Ευθυμία ἦτο χλωμή, ἡ δυστυχής, καὶ ἀσθενικὴ την κράσιν καὶ περιπλέον ἐκτάκτως χωλή, με τον γόμφον προεξέχοντα κατὰ το δεξιὸν ἰσχίον.

Ἦτο ἀξιολύπητον πλάσμα. Ἀλλ' εις ἐπίμετρον, ἡ μικρὰ ἀδελφὴ της, ἡ Βάσω, την εἶχε παραραδιάσει, καὶ ἦτο ἀρραβωνισμένη ἤδη. Εἰς ἀπὸ την συντεχνίαν νέος, υψηλός, χλωμός, Σταύρος καλούμενος, την εἶχεν ἐρωτευθῆ, ὡς φαίνεται — ἢ τουλάχιστον, καθὼς εἶχα ἀντιληφθῆ ἐγώ, καὶ νομίζω ὅτι ἤμην βέβαιος περὶ τούτου— καὶ την εἶχε ζητήσῃ εις γάμον. Ἐτελέσθη μνηστεία, ἀλλ' ο γάμος ἐμελλε ν' ἀργήσῃ, ὅπως λάβῃ καιρὸν ἡ φιλόπονος μέλισσα, ἡ νύφη, να εργασθῆ καὶ δυνηθῆ να συμπληρώσῃ την προίκα της.

Τόσον βέβαιος ἤμην περὶ του ἀρραβῶνος, ὡστε εἶχον ἀκούσει την Βάσω — ἦτις πολλάκις ἐσυνήθιζε να κελαδῆ την πρῶιαν ἔξω του παραθύρου μου, εις την αὐλήν, πρὶν ἐκκινήσῃ να υπάγῃ εις την ἐργασίαν της— την εἶχα ἰδεῖ, λέγω, πως ἦτον αὐτή, καὶ την εἶχα ἀκούσει ομιλοῦσαν περὶ του μνηστήρος, να ἐκφράζεται οὕτω: «ο Σταύρος μου».

Δεν υπήρχεν ἀρα ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἀρραβωνισθεῖσα ἦτο ἡ Βάσω. Καὶ καθὼς πάντοτε συνηθίζω, πλανώμενος συχνὰ περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων, ἐφιλοσόφουν μέσα μου κι ἔλεγα: «Βεβαίως, ἔτσι εἶναι, τα κρείττω νικά. Τι λέγει λοιπὸν ὁ θεῖος Ὅμηρος, «επεὶ τα χερεῖονα νικά». Ἐκτὸς ἀν εις το ἐπίθετον ἀποδώσωμεν ὅλως ἠθικὴν καὶ βεβιασμένην ἔννοιαν, ταλανίζοντες πικρῶς ὡς κλαυσίνοι Ἡράκλειτοι, την ἀδικίαν της φύσεως καὶ της λεγομένης Τύχης. Ἰδοὺ ἡ καημένη ἡ Ευθυμία — ὁποῖα ειρωνεῖα εις το ὄνομά της! Χλωμή, ἀσχημούτσικη, κουτσὴ, βασανισμένη, ἀτυχη, καταδικασμένη εις ἀναγκαστικὴν ἀγαμίαν, εις ἀστοργίαν καὶ μόνωσιν, δι' ὅλην την ζωὴν της — μέλλουσα ἐντὸς ολίγου να μείνῃ ἔρημη, ἄχαρη!... Ἀλλ' ἡ μικρὰ Βάσω, ἔλαφρά, ροδοκόκκινη, δροσερά. Ἰδοὺ! ἐπαραράδιασε την μεγαλυτέραν ἀδελφὴν, καὶ τον ἀ ρ π α ξ ε!... τον ἀρραβωνιαστικόν, ἐννοεῖται· δεν ἠξεύρω ἀν ἐπέτυχε το ἰδανικόν της ἢ ὄχι, ἀδιάφορον· εργάζεται, κάμνει την προίκα της,

αύριον θα πανδρευθῆ καὶ θα ζήσῃ ὅπως ὅλος ὁ κόσμος — μὲ ὅλας τὰς ἀφεύκτους κοινοτοπίας, «ὅπως κουτσαίνει ὅλος ὁ κόσμος, θα κουτσαίνει κι αὐτή»· (μόνον ἡ πτωχὴ ἀδελφὴ τῆς κουτσαίνει κατὰ ἰδιάζοντα τρόπον!) με ὅλας τὰς ἐναλλαγὰς τῆς λύπης καὶ τῆς χαρᾶς· θα ζήσῃ κατὰ κόσμον, καὶ ἠμπορεῖ, ἀν θέλῃ, νὰ ζήσῃ κατὰ Θεόν. Ἀλλ' ἡ Εὐθυμία, ἡ ταλαίπωρη!...

Ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθον εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς μου. Διέτριψα ἐκεῖ περὶ τοὺς 17 μῆνας. Ἐπέστρεψα εἰς Ἀθήνας τὸ φθινόπωρον τοῦ μεθεπομένου ἐνιαυτοῦ.

Μετὰ τινὰς ἐβδομάδας συνέβη μίαν ἐσπέραν, πρὶν νυκτώσῃ — ἀν καὶ δὲν θὰ ἤθελα ποτὲ νὰ περάσω ἀπ' ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ νομίσουν, ὅτι ἐπήγα διὰ νὰ ζητήσω ἓνα τραπέζι καὶ κρεβάτι, καὶ δὲν ἠξεύρω τι ἄλλο, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐγκαταλίπει ἀναχωρῶν — συνέβη νὰ διέλθω ἀπὸ τὴν πάροδον ἐκείνην τοῦ Γερανίου. Ἀλλ' ἰδοῦ, ἡ Εὐθυμία ἦτο εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ἰσογείου.

Ὅταν εἶχα ἀναχωρήσει, τὸ δωμάτιον αὐτό, τὸ πρὸς τὸν δρόμον, κατείχετο ἀπὸ μίαν γραίαν νοικάρισσαν με τὴν κόρην τῆς, ἡ δὲ οἰκογένεια τοῦ σπιτονοικοκύρη κατώκει εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς. Διὰ τούτο δὲν ἐπερίμενα νὰ ἴδω ἐκεῖ τὴν Εὐθυμίαν.

Με εἶδε καὶ μ' ἐκοίταξεν. Ἐδειξε μάλιστα, κατόπιν μικροῦ δισταγμοῦ, ὅτι ἠτοιμάζετο νὰ με κράξῃ. Τότε προλαβὼν ἐγὼ τῆς ἐφώναξα μίαν καλησπέραν. Ἐδέησε νὰ σταθῶ πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου. Μου παρεπονέθη διατί δὲν ἐπήγα ἀπ' ἐκεῖ· με ἠρώτα πού εἶχα κατοικήσει, κτλ.

— Καὶ κάθεστε τώρα ἐδῶ; εἶπα. Πού εἶν' ἡ μητέρα σας;

— Ἡ μητέρα κάθονται ἀπὸ μέσα.

— Πώς; Δὲν μένετε μαζύ;

— Ὅχι· ἐμεῖς ἐπήραμε αὐτὴν τὴν κάμερα πρὸς τὸν δρόμο.

— Ἐσεῖς, δηλαδὴ με ποιὸν ἄλλον;

— Με τὸν σύζυγόν μου.

— Ἀλήθεια!... ἔχετε πανδρευθῆ; Καλορρίζικη...

— Εὐχαριστώ.

— Καὶ ποιὸν ἐπήρατε;

— Τὸν Σταύρο. Δὲν το ξέρατε;

— Τον Σταύρο;... Μα, παρακαλώ, με συγχωρείτε... Ο Σταύρος δεν είχε αρραβωνισθή την Βάσω;

— Όχι.

— Μα εγώ είχα υποθέσει...

— Λάθος επήρατε.

— Έχετε στεφανωθή λοιπόν, τώρα;

— Μάλιστα· κοντεύει χρόνος.

— Θα έχετε ίσως και παιδί.

— Ναι, ένα αγοράκι.

— Να σας ζήση!... Κι ή Βάσω τώρα τί γίνεται;

— Πηγαίνει κάθε μέρα στου Ζ...

Ωνόμασε το υποδηματοποιείον της οδού Σταδίου.

Την απεχαιρέτησα, κι έφυγα, παύσας να φιλοσοφώ περί των εγκοσμίων.

Πηγή: sansimera.gr